

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadjatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉNEZ czimzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Előfizetési felhívás lapunk 1883-ik évi folyamára.

Az „Erdélyi gazda“ 1883. új évvel XV-ik folyamába lépett, előfizetési ára egész évre csak két forint, féléves előfizetéseket nem fogadjunk el.

Ezen előfizetési ár már elég olcsóra van ugyan szabva, de hogy a lapnak terjedése és épen azon körökbe való eljutása, melyek vagyoniilag korlátozottabb helyzetben vannak, még inkább biztosítva legyen: az erdélyi gazd. egylet igazgató választmánya támogatva a nmlgu földmívelési ministeriumnak tetemes anyagi segítségével által elhatározta, hogy **községek, községi előljárók, körjegyzők, lelkészek, iskolák és tanítók, valamint az erdélyrészi gazdasági egyletek tagjai** az „Erdélyi gazda“ 1883. évi egész folyamát fél árban, azaz

egy forintért

rendelhetik meg, ha ezen összeget legkésőbb **1883. január hó 15-éig** Kolozsvárra az „Erdélyi gazda“ kiadó hivatalának czimezve és bérmentve beküldik. Egyes előfizetők erre nézve legcélszerűbben a postautalványt használhatják.

A pontos megrendelést annyival inkább kérjük, mert felesleges példányokat nem nyomathatunk és így a későn jelentkezők csonka évfolyamot nyernek.

Gyűjtőknek tiz egyszerre beküldött (akár 2, akár 1 frrtos) előfizetés után **tiszteletpéldánnyal** szolgálunk.

A nagyobb számban gyűjtőket szives fáradozásuk elismeréséül egyleti köztelkünkről származó válogatott, 3—4 éves nemes gyümölcs csemetékkel jutalmazzuk és pedig

azon gyűjtőnek, ki legtöbb, de legalább is 50 előfizetést küld be egyszerre,	25 csemetét,
annak, ki második helyen a legtöbbet, de legalább 30 előfizetést küld	15 csemetét,
végre a harmadik helyen, de legalább 20 előfizetést küldőnek	10 csemetét

fogunk 1883 tavaszán **csomagolva és bérmentve** lakhelyére szállíttatni; az előfizetések beküldési határideje 1883. január 15-ike. Egyenlő számu gyűjtéseknél sorshuzás dönt.

Oly megrendelés, melyhez az előfizetési összeg mellékelve nincs, tekintetbe nem vehető.

Lapunk iránya marad a régi s midőn az önzetlen vállalat tömeges pártolását reméljük, egyszersmint teljes tisztelettel kérjük a t. érdeklődőket, sziveskedjenek az „Erdélyi gazda“ törekvéseit **becses szellemi közreműködésükkel is** hathatósan előmozdítani.

Olcsó hirdetési rovatunkat, mely a lap jelen olvasottsága mellett biztos sikert ígér, ajánljuk az eladók és vevők figyelmébe; **egyleti tagok és előfizetők 25% díjkedvezményben részesülnek.**

Gyűjtőivel kívánatra forduló postával szolgálunk.

Kolozsvárt, 1883. január hó 1-én.

Az „Erdélyi gazda“ szerkesztő bizottsága.

Tartalom: Előfizetési felhívás 1883-ra. — Havi emlékeztető: január. — Nyilatkozat. Szabó József. — A phylloxera enyvéte után. t. — Értésítés. — Egyvöleg: boldog újévet. Fa-

iskolai jutalmak. Felhívás. Értésítés. Új földmives iskola. Deczember-havi meteorologiai észleletek. — Üzleti hetiszemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Havi emlékeztető.

Január.

Ház és udvar. A magtári gabonakészletek forgatása olyankor teljesítendő, midőn zivataros időben, a cselédség külső munkát nem végezhet; ugyanakkor rostáltatunk, seprűt köttetünk, vagy számfát nagyoltatunk.

A jégvermek jéggel töltenek meg.

Ákácfa-mag ez időben sikeresen szedhető.

Az épületek és falak mellől a havat ellapátoljuk és a laposabb háztetőkről lehányjuk.

Széna-, szalma- polyvakazalokon varjut nem kell tűrni.

Mult hónapban netán elmaradt nádvágás sietősen bevégzendő.

Szerszám és épületfát, a bognárok és ácsok számára, levágatjuk.

Cselédváltozások miatt minden eszközt pontosan leltározunk, az új cselédek szigorú rendhez szoktatandók. Tüzi- és fűtőanyagokat takarékosan szolgáltatjuk ki.

Szántóföld. A fagy és hó miatt minden művelési munka szünetel; az egész ígás erőt a trágyakészlet kihorhására fordítjuk.

A trágya szaporítása főgondjaink közé tartozik. Az újonnan származott istállóiban ganéjt trágyadombra rakatjuk; csak kevésen megért trágyát kell kihordani.

Lágy időben szántás, árokásás folytatandó. Olvadás esetében a vízbarázdák kijavítandók. A hó- és esővíz lebecsátandó, nehogy a vetések a meggyült víz alatt kivesszenek.

Kemény fagy idején, ősszel megbokrosodott buza és rozsvetéseken birkát legeltethetünk; buján fejlett repczevetésnek sem árt, ha birka vagy gulyabeli marha megtapossa, midőn a fagyos talajt nagyobb hó takarja. A meddő sertések is használnak járhatnak a repczén.

A rétek és kaszálók felültrágyázásánál egyéb teendő nincs. A meggyűjtött hamut, még a kilugozottat is, a rétekre hordjuk ki. Felül hintendő réti trágya-anyagot képez még a korom, márga, iszapföld, televény és vegytrágya. A felültrágyázott kaszáló az idő kinyíltával okvetlenül megfogasolandó.

Gyengébb vagy elvénytült luczernásokat érett, apró ganajjal felültrágyázzuk.

Állattenyésztés. Az istállók szellőztetése, a származott trágya rendes kihordása, főgondjaink közé tartozik. Munkában megizzadt ígás állatokat minden léghuzamtól, meghűléstől védelmeznünk kell.

Minden itatás után a vályuból a víz kibocsátandó, de ha mégis belefagyyna, akkor itatás előtt a jeget felvágatjuk, nehogy az állat jeges vizet igyék és megbetegedjenek.

Rendes sódagról gondoskodunk.

Tiszta, száraz fekhely, kefélés, vakarás, általában a bőrnek tisztántartása, az állati egészség fentartására mulhatatlanul szükséges.

A leborjuzandó és leborjuzott tehének a teljesség előmozdítása végett, ha lehet gumófélekkel (répa, burgonya sat.) és zamatos szénával élelmezhetnek. A gulyások szemmel tartandók, nehogy a borjuk elől elfejjék a tejet.

Hideg időben csekélyebb tápértékkel bíró szalma és polyvafélék megétehetőek. A fejős tehének azonban kevés szénát és ha lehetséges szecskával, polyvával füllesztett apróra vágott gumókat (répát, helyenként burgonyát) kapnak.

A ménesbeli lovak apró szalmát zab pótlékkal kapjanak.

Vembes kanczák és csikók különös kedvezményben részesülnek; utóbbiak kevés sarga- vagy burgundi répa mellett jó egészségnek örvendenek.

Göbölgyök hizlalása, miután e hónap végén a gumók fogyának, árpa- vagy törökbuza darával folytatandó.

Sertés fiaztató ketreczeket rendbe hozva szalmával behintjük és a koczákat fiadzás előtt 10—14 nappal beszoktatjuk.

Hízó sertéseknek, ha étvágyuk véss, kevés apróra vágott nyers hus nyújtandó.

A juhok bár álláson esznek, mégis miután az egészség fentartásához mozgás szükséges, mindennap rövidebb hosszabb ideig járjanak, keresgéljenek száraz avart, kórót, stb. De ha enniválót nem találunk is a megsótáltatás épen oly szükséges, mint annak idejében a nyugvás.

A szárnyas házi állatok óljai legyenek elég tágasok, melegek; vályujokba töltsünk meleg vizet és minthogy a kaparászásból meg nem élnek, segítsük őket hulladékkal, törökbuzával, zabbal.

Szőlő. Újonnan beültetendő szőlőnek a helyét rigolozzuk, még pedig: pihent szűz földet 70 centimetrynre (2 láb), a melyben már régebben is szőlő volt 1 meternyre (3 láb) megforgatjuk úgy, hogy a földnek régi elsoványodott felszine a kiásott ároknak mindig fenekére essék, a fenékről pedig a felszínre jusson, mert a meternyi mélységből fölhozott föld csak akkor lesz alkalmas a növény táplálására, ha azt a levegő és víz hatása feloldotta és megtermékenyítette. Ha a holt föld ismét a mélységbe jutna, haszontalan munkát végeztünk volna, elzárván azt a levegő, víz és fagy előkészítő befolyásától. A trágyahordás is most előnytel végezhető, a trágyázást azonban hagyjuk tavaszra, mikor az első kapát adjuk a szőlőnek, ekkor a trágya mindjárt kellőleg be is fedetik földdel és hatása a kimelegedő talajban sokkal nagyobb, mint lett volna télen. Trágyázásra legjobb a félig evődött és nem korhadt trágya; ez utóbbit csak ültetésnél használjuk.

Pincze. A pinczében folytatattatik az új boroknak decemberben megkezdett dajkálása, le kell azokat most seprőjőkről huzni, habár zavarosak volnának is, annál hamarab tisztulnak majd meg. Ezen első lehozásnál mennél több levegőt kapjon az ifju bor azért bocsássuk a csapaljába és szűrőfogóssuk a sajtárral folytonosan; a levegő élenyíti a bornak még durva alkatrészeit és gyorsítja az érest. Az egészséges bort sem egyszer, sem másszor kéne ezni nem szabad, régi szokás ugyan, de rossz is, legkisebb javára sincs a bornak, a beteg boroknál is csak okkal móddal a maga helyén alkalmazzuk. A borseprőt nem kell a pálinkafőzőnek adni, hanem gondosan meggyűjtve erős szőrzacskóban kisajtolni; 1 hectoliter (mintegy 9 veder) seprő, ad 75—80 liter (52—56 kupa) bort, míg pálinkát legfennebb 8—10 litert (5 7 kúpát). A zsákokban visszamaradt pogácsákat megszarítva jó pénzért megveszik a borkőgyárosok.

Januártól decemberig első és főregula a pinczében a tisztaság és a rendes feltöltögetés!

Gyümölcsös. A tavasszal kiültetendő fák számára a gödrök ásását, ha a föld nagyon megfagyva nincs, folytatni lehet, hogy a téli fagy és levegő hatása a kiásott földet porhanyítsa. A hernyófészkeket mulhatatlanul le kell szedetni és ezen munkát mindaddig folytatni, míg a fák egészen megtisztulnak. A hernyófészkeket azonban nemcsak gyümölcsfákról kell leszedni, hanem ha a gyümölcsös eleven sövényekkel leme kerítve, innen is el kell pusztítani, különben tavasszal a kikelt hernyók az élő sövényről a gyümöcslákra mennek át. A leszedett hernyófészkeket gondosan össze kell gyűjteni és elégetni, ha ezt elmulasztjuk, fáradságos munkánk mit sem ér. A gyümölcsös kerítését jó karban kell tartani, hogy a kártékony állatok bejutását akadályozzuk. A pinczében elrakott gyümölcsök változtatása folytatandó, az elromlottak eltávolítandók.

Faiskola. A tavasszal beültetendő faiskola földje 66—100 ctm. (2—3') mélyre rigoloztatik, hogy a téli fagy a földet porhanyítsa; ha a föld trágyázást kíván, azt el ne mulasztjuk. Jegytáblák (cinkusok) készítettnek; ha a régi faiskolában cinkusok hiá-

nyoznának, utánpótolni el ne mulasszuk. Szép napfényes időben oltógalyakat kell szedetni és azokat árnyékos helyen földbe takarni. A szükséges oltógalyakat most kell megrendelni, hogy pontos időre megérkezessenek.

Konyhakert. Ha a föld nincs megfagyva, az ásás, a mennyiben ősszel be nem fejeztetett, folytatandó. A tavasszal beállítandó új spárga ültetvény földje jó mélyen rigoloztatik és trágyázatik. A compost trágyadombok átforgattatnak; a nagyon érett vagy épen földdó vált composztot meg kell rostáltatni és a fagy behatásának kitenni, hogy a benne fészkelő rovarok és rovarálcák elpusztuljanak. Ugorka, dinnye, paszuly, hónapos retek, saláta, kárfiol, karalábának korai termesztésére melegágyak készíttetnek. A használatra és magnak eltett káposzta és gyöknyvényeket a rothadástól óvni kell. A magvak leltározása végrehajtható, a hiányzókat kellő időben be kell szerezni; a régi magvak csiraképességét pedig próba alá kell venni. A kerti eszközök és szerszámok kijavítottatnak, a hiányzókat beszereztetnek, szalmagyékényeket fonatunk, jegytáblákat és karókat készíttetünk.

Diszker. A diszcserje ültetvények visszavágandók és a szükséghez képest ritkítandók. A kényesebb diszcserjék és rózsák oltását melegágyak és üvegházakban megkezdjük. A melegebb üvegházakban fuchsia, vanília, pelargonja, lantana, új-hollandi növények stb. dugványozása megkezdetik. A virágokról az elszáradt galyakat és leveleket szorgalmasan tisztítgatjuk. A vermekben telelő virágoknak szép napfényes időben friss levegőt adunk és a rothadt és száradt levelektől gondosan megtisztítjuk s az egerektől védelmezzük. Olyan diszcserjéket és a virágos növényeket, melyeket korán akarunk virágoztatni, üvegházakba helyezünk, ilyenek pl. syringa, weigelia, deucia, jáczint, tulipán, crocus, narcissus, gyöngyvirág stb.

Méhészet. A méhek ápolása ezen hónapban csupán a kaptárok (kasok) gondos felügyeletében áll, különösen halálos ellenségeik, eger és hideg ellen kell őket védeni. A lég hőmérséke teljességgel ne szálljon a 0 ponton alul, sőt 2–6 fok meleg közt váltakozzék. A méhek téli szállásának levegője lehetőleg tiszta, penészsmentes és egyformán meleg és csendes legyen, mint p. o. száraz, jó pinczé, vagy gondosan a cselra készült veremé. A méhek téli álmuk alatt lehető csendet kívánnak, azért egy és más bajaikat kívülről vizsgáljuk, de belülről ne háborgassuk. A világosságot is teljesen meg kell tőlük vonnunk, a mi, ha szabadban vagyunk kénytelenek teletetni, — mely teletetés kisebb-nagyobb mérvben mindig veszéllyel jár, legczélserűbben gyékénytakaró vagy más effélével történhetik, mely egyszerűen melegítőül is szolgál. Az egerefogók közül csak olyanokat használunk, melyek zajjal, zajlással nem járnak. A szükséges kaptárokat és méhészeti eszközöket most szerezzük be, a hiányosoknak javításáról gondoskodjunk. Őrizkedjünk méheinket a hóban, — ha mégis kénytelenek volnánk künn teletetni és ha még oly kedvezőnek látszik is az idő — szárnyra bocsátani, mert egy rögtön jöhető északi szél roppant kárt okozhatna bennük. Ha méheink különben csendesen telettek, még januárban nem félhetünk, hogy ürülékük miatt bajuk lehetne, más ok pedig sohasem sürgeti méheinknek ilyen időtájban való kirepülését.

Erdész. Főhasználat. Az épületfának kivontatás és lecsusztatása folytatatik; ott, hol a fa szárazon szállítatik, a fagyott utak segítségével a fa az erdőből kihordatik. A szállfának vizen szállításához szükséges guzsokot és szereket előkészítjük és a szállfának a bekötő helyeken való czélszerű elhelyezésére különös gondot fordítunk. A tűzifa lecsusztatása szintén foly; ennek a száraz vagy vízi utakhoz való szállítását lehető oróllyel üzzük. Mellékhasználat. A makkoltatás folytatandó, a behajtott sertések száma ellenőrizendő. Erdővédelem. Az

erdőt különösen a falopások ellen védjük és ügyeljünk, hogy az erdővédek az erdei utakat gyakran bejárják. Erdőművelés terén e hónapban erdélyi országrészünkben fontosabb teendő nem fordul elő. Vadászat. A hó első felében őzbakot lőhetünk; rucztát, lenyőmadarat és húsos rigót egész hónapban át foghatunk, a kártékony vadat ilyenkor sikerrel üldözhetjük. Az általános vadászat e hó végével megszűnik. —

Nyilatkozat. *)

Az „Erdélyi gazda“ mult évi 50-lk számában a kolozsvári lépfene gyógykísérletekről „Egy bizottsági tag“ aláírással megjelent közleményben — Boné Péter kolozsvári gyakorló állatorvos ur által a lépfene ellen óvó és gyógyító hatásnak hirdetett és tekintélyes gazdák bizonyítványaival documentált titkos szerrel tett kísérletek eredményének leírása után, a czikk írója megjegyzésül oda teszi, hogy valamely gyógyszerrel azt állítani és írásban bizonyítani, hogy az bizonyos betegség ellen megóvja házi állatainkat és kigyógyítja azokat a betegségből, az igen kényes dolog — és könnyen magunk és mások elámitására vezet.

Miután alólirt is azok közé tartozik ki Boné Péter urnak (1881. október 14-én) egy bizonyítványt kiállított, mely bizonyítványra B. P. ur hirdetéseiben is hivatkozott, felhiva érzem magamat „Egy bizottsági tag“ előtt némileg igazolni.

Előismerem, hogy a Boné ur által nálam eszközölt gyógykezelésről egy bizonyítványt adtam ki, de állithatom, hogy czikkíró ur abból fenti állítását nem következtetheti, lehet hogy másokéba volt az oly határozottan kitéve, mert az enyimben foglalva nincsen, hogy a Boné ur szere egy bizonyos betegségben megóvja állatainkat és kigyógyítja, — még az sincs állítva, hogy a nálam kezelt betegség határozott lépfene lett volna, csak az van írva, hogy a mennyire mint nem szakértők a jelenségekből ítélhettük, lépfenét lehetett megállítani; sőt az is kitűnik a bizonyítvány tartalmából, hogy a szarvasmarháknál október 6-án fordult ezen eset elő és a bizonyítvány október 14-én kelvén, azt igazolja, hogy ezen időközben 8 nap alatt újabb eset nem fordult elő, de előismerem, hogy ez minden B. P.-féle szer nélkül is így lehetett volna, a mint a jelen évben egy sertés csapatnál csakugyan elé fordult, miután már 10% elhullott az étrend, hely, sósav és carbolsav alkalmazása után csakugyan megszűnt a további elhullás — és valószínűleg 1881 októberben is más körülmények állithatták meg a bajt, mert ama titkos szer hatásában magam sem bízom! De ha már hibáztam, hogy egy — bár nem is határozott — bizonyítványt állítottam ki, de később annak ellenkezőjéről meggyőződve, mi okból nem világosítottam fel a félre vezetett közönséget? ezen méltán hozzám intézhető kérdésre ki kell jelentenem, hogy az előttem tudva lévő szakértő bizottmány véleményének nem vághattam elejébe és azt be kellett várnom, azon okból is, mert nevezett B. P. állatorvos ur a folyó 1882-ik év aprilis havában, midőn egy évre kötött szerződése lejárt, nekem bizonyítványom

*) E „Nyilatkozat“ csakis deczember hó 26-án jutván kezünkhez, azt mult évi utolsó számunkban már nem adhattuk.

iránti háladatossága jeléül felmondott, azon okból, mert szerződésileg ő a kikötött bérért gyógyszereket — már t. i. a titkoskötést értve — is adni nem kötelezte magát; én azt teljességgel elfogadtam, annyival inkább, mert ez által a külömben bekövetkezett felmondásomat megelőzte, ellene nem irhattam, nehogy ezen kijelentésem általa mások előtt úgy magyaráztassék, hogy én ezt a szolgálati felmondás miatt tettem csak, — most azonban, tekintélyes szakértők véleménye alapján már megtehetem, mert ez engem minden más gyanúsításokkal szemben fedez.

Hogy csakugyan kényes dolog egy nem szakértőtől, mint alólírt is, egy gyógykezelésre vonatkozó bizonyítványt kiállítani elismerem — habár az enyémnek tartalmából is látható, hogy magam sem voltam biztos és tájékozott a betegség minőségéről és a bizonyítvány egy oly időben keletkezett, midőn szemgyuladás miatt nem irhattam, hanem a nevezett B. P. ur könyörgésére, hogy ez neki szerencsésjégét állapítja meg, lett tollba mondva, inkább csak a tények leírását foglalta magában, mint valódi ajánlatot és a magas kormány, ha ezen bizonyítványok alapján rendelte el a kísérletet azt megelőzőleg tőlem a kör további állásáról fölvilágosítást kért volna, lehet, hogy el sem rendeli a kísérletét.

Ennyit felvilágosításul és magam igazolásául közre adni a közönség és az „Egy bizottsági tag“ urnak kötelességemnek tartottam és remélem, hogy ez után ama titkos szer gyógyhatását kitüntető hirdetésben az én bizonyítványomra való hivatkozás el fog tűnni.

Kelt Sz.-Fenes, 1882. decz. hó 22-ikén.

Szabó József.

A Phylloxera enquéte után.

I.

A budapesti szaktanácskozmány lefolyt, a vélemények nyilvánultak; a ministerium tájékoztatást szerzett a hangulatról s egyesek felfogásáról; az egybehívottak érintkezése és véleménycseréje kölcsönösen jó hatással lehetett.

Egyes tagok még ma is kiválólag egy vagy más eljárásban keresik az üdvöt; bár a többieket is concedálják. Az igazság szerintem ott van, hogy minden eszköz a maga helyén és idején és kellő mérvben foganatba vétessék.

De ne az egyes tagok és személyek szerint védjük az ügyet, hanem objektum szerint.

Az irtást illetőleg a tagok nagyobb száma a mellett volt, hogy lehetnek esetek, melyekben az jövőben is foganatosítandó legalább a baj lassítása céljából.

A gyéritést, mint a baj tovaterjedésnek gátló eszközét csakis egy-két tag pártolta.

A vizzel elárasztás ellen ott, hol az könnyű szerével eshetik, senkinek sem volt kifogása.

A homok-talajra nézve az sült ki, hogy az absolut immunitásra nem elég bizonyos mértékű kova-tartalom, hanem még egyéb physikai viszonyok is határoznak, mert ugyanoly százalékos homok-talajok az immunitás tekintetében külön-

böznek. Így tehát mielőtt valamely homok-talajra kimondanánk, hogy az absolute immunus, különösen ha vesszők tova terjesztéséről van szó, ott először nagyon is tüzetes vizsgálatnak kell történni.

Az amerikai vesszők ügye azon stadiumban áll, hogy azok még sok irányban kísérletezés tárgyát kell hogy képezzék.

Szóval sem egyik, sem másik szerben vagy eljárásban nincs biztos remedium s az eljárások legnagyobb része további kutatást feltételez. A relativ remedium az összes eszközök és eljárások alkalmazásában, azok kísérlésében és tökéletesítésében áll.

A kormány feladata tehát még mindig igen nehéz, annyival inkább, mert a szőlőművelés ügye követelésekkel lép fel, melyeket teljesen negligálni nem lehet.

De lássuk ez ügyet kissé részletesebben s vegyük azt azon kérdőpontok szerint, a melyek ott a tanácskozmányban feltételek. Összesen 12 kérdés adatott fel, a melyek a lapokban is közölve lettek. E kérdések közül szólunk azokhoz, melyek nem administrációra s nem törvényczikkelyekre, hanem csak a baj lényegére vonatkoznak.

II.

Az I. sz. kérdés a körül forog, hogy jövőre nézve a szorosabban u. n. óv- és véd-rendszabályok szükségese-e, vagy pedig csak a Phylloxerával való megélhetés készíttessék elő.

E kérdésre nézve következőleg vélekedünk:

Az óv- és véd-szabályok, mint azt ma már nemcsak elméletileg, hanem gyakorlatilag is igazolva látjuk, bármily tökéletesek legyenek is és bármily tökéletesen hajtassanak végre, — definitiv eredményre nem vezethetnek. Épen azért szükségesnek tartjuk, hogy a Phylloxera mellett való megélhetés biztosítására a legkiterjedtebb intézkedések történjenek. Mindamelllett nem vetjük el az óv- és véd-szabályokat is; mert lehetnek oly esetek, a melyekben nagyon sokat nyerünk ily szabályok alkalmazásával, a mennyiben a baj terjedését esetleg késleltethetjük.

Mint azt több ízben megjegyeztük: a rendelkezésre álló eszközök és eljárások, valamint kísérletek mindenikét foganatba kell venni és évidentiába tartani, mert csak ez esetben lehetünk folyvást azon helyzetben, hogy a helyeset alkalmazni tudjuk. Készen kell lenni minden eshetőségre s az eshetőségekkel szemben minden megfelelő eszközt kezünkben készletben tartani.

Ma senki sem tudhatja még, miként állunk pár évtized mulva honi szőlőfajainkkal, senki sem tudhatja miként válnak be a nem európai fajok. Épen azért, de mert hazánk borvidékei sok tekintetben elütő természetűek s nem is egyformán vannak inficiálva, — minden irányban tovább folytatni, illetőleg megkezdeni kell a működést.

Tehát úgy egyik, mint a másik irányu működéssel felhagyni nem akarunk. Ha mégis valaki úgy álltaná eléünk a kérdést valjon a szorosabban vett védekezést vagy az előkészítő in-

tézkedéseket tartjuk-e fontosabbnak, -- ugy kénytelenek vagyunk nyilvánítani, miszerint mint mindig ugy jelenben is a Phylloxera melletti megélhetésre vonatkozó előkészületeket, illetve a különböző irányu szőlőtermelési kísérleteket tartottuk és tartjuk fontosabbnak, az óv- és védekezési intézkedéseknek pedig csak időleges jelentőséget tulajdonítunk.

III.

A II. sz. kérdés specialiter az irtás (a) pont) és a gyérités (b) pont) iránt kérdez.

Itt az a) pontra kívánunk először felelni.

Eleitől kezdve tisztába voltunk az iránt, hogy sem biztos irtó szerek létezni soha nem fognak sem pedig a most rendelkezésre álló eszközökkel soha egy állam, sőt egy nagyobb vidék sem fog a Phylloxerától megszabadulni. Tisztába voltunk és vagyunk aziránt, hogy a Phylloxera előbb-utóbb hazánk minden szőlővidékére, hogy ugy mondjam minden falujában elterjedend.

Mind a mellett az irtást absolute mi el nem vetjük. Nem szándékunk messze menő okoskodásba bocsátkozni, csak egyszerűen tesszük fel azon állítást, hogy nagy különbség valjon valahol 20-30 vagy több évvel előbb, vagy később lép fel ezen baj.

Jól tudjuk azt, hogy nagy infectiók mellett és oly vidéken, hol már sok infectiós pont van, az irtástól épen semmit sem várhatunk. De tegyük fel azt az esetet, hogy egy még nem inficiált nagy szőlővidék (pl. Erdély) valamely pontján felüti magát ezen baj, feltéve, hogy kis foltról van szó, bizony ez esetben az irtást ajánlhatnánk. Vagy tegyük fel, hogy Tokaj vidékén valahol valaki becsempészne 5-6 Phylloxerás vesszőt s annak véleletlenül még a becsempészés évében nyomára jönnének; nem hiszem, hogy találkozónék valaki, ki annak kiirtását ellenezné. Sőt tovább megyünk. A példát ismét Erdélyből vesszük, mert annak viszonyait ismerjük legjobban.

Erdélyben van vagy 10-12 ember, ki Mathiastól vesszőt hozatott, sok nincs egyiknek sem s leginkább zárt helyen vannak beültetve. Mikor megtudtuk azt, hogy Mathias milyen veszedelmet árasztott az országra, ha rajtuk állott volna, ezen vesszők körül a gyökereket egytől-egyig, minden vizsgálás nélkül megsemmisítettük volna -- s ugy hisszük, hogy ezzel sok bajnak lett volna eleje véve.

Ismételjük tehát, hogy a kisebb infectiós helyeken esetenként az irtást ma is alkalmaztatni óhajtjuk, -- de legyen az az irtás korrektül végrehajtva. Ha az irtás, valamint sok más cselekmények e téren nem a kellő eredményt születték; annak oka legtöbb esetben nem az illető cselekményben -- magában véve -- volt, hanem az illető cselekmény helytelen alkalmazásában és sok egyéb mellékkörülményben.

Midőn mi itt az irtást esetenként jövőre nézve is fentartandónak nyilvánítjuk, ezzel mi korántsem akarunk a százezrekbe kerülő irtások mellett demonstrálni; mert az ilyeneket épen oly hibának tartjuk, mint az irtás teljes elvetését. --

A mi a b) pontot t. i. a gyéritést illeti a tekintetben megjegyezzük, hogy a towaterjedés gátlására nézve fél rend-

szabálynak tartjuk s azt soha nem helyeseltük es nem helyeseljük ma sem, sőt a rovarfejlődés szárnyrakelési szakában azt határozottan kárhoztatjuk.

Ha valaki saját költségén, megtámadott szőlője érdekében teszi -- ám tegye; ha kevés és értékes szőlőnk volna, azt é czélből (t. i. az illető szőlő érdekében, de nem a towaterjedés megakasztására) magunk is megfognánk tenni. Figyelmeztetjük azonban arra, hogy ha czélt akar érni, hát óvatos legyen; mert volt alkalmunk ily czélből nagy költségen végrehajtott miveletet látni, a mely a szőlőnek nemcsak nem használt, de határozottan ártott.

t.

(Folytatása köv.)

Értesítés.

a sz.-somlyó vidéki gazdasági egyesület tagjai részére.

A mai nap kötötte meg az egyesület az első magyar általános biztosító társasággal 12 évre a szerződést a tűz és jégbiztosítási ügyben a sz.-somlyó vidéki gazdasági egyesület tagjai javára adandó kedvezmények iránt.

A feltételek a következők:

1. Az első magyar általános biztosító társaság kötelezi magát a rendes díjszabályzat szerint számítandó és a gazd. egyesület tagjaitól befolyandó díjakból következő százalékokat engedményezni és pedig mindenféle épület utáni biztosítási díjakból -- kivéve a malomokat, gyárakat, szeszegetőket és olajütöket:

a) Nád és szalma tetőzetű épületek rendes díjaiból	20%
b) Zsindely " " " " "	20%
c) cserép " " " " "	33 1/3 %
d) gabona készletek, takarmány és ingóságok tűz elleni biztosításánál a c) díjszabályzat szerint számítandó díjakból	10%
e) jégkár elleni biztosítások után fizetendő díjakból	2%

Tűzkár elleni gabona készlet biztosítások, valamint jégkár elleni biztosítások utáni díjak fedezésére a biztosító társaság, a fennálló gyakorlat szerint váltókat is elfogad.

Hat évre díjváltók mellett történendő lak- és gazdasági épület biztosításoknál az első, -- az új biztosítási kötvény hátrészen nyomtatott szabály szerint, vagy díjkötelezők mellett hat évre az utolsó -- mint ingyen év engedélyeztetik.

2. Ha idővel az első magyar általános biztosító társaság netalán indítva érezné magát a jelenleg számított rendes díjait általánosan leszállítani, az esetben az egyesületi tagok által fizetendő és jelen szerződésben meghatározott díjak szintén le fognak szállíthatni.

3. A gazd. egyesület tagjainak névsorát a biztosító társasággal, illetve kolozsvári főügynökséggel közli és e névsort új tagok esetén folyton kiegészíti.

4. A biztosító társaság minden oly biztosítási díj után -- az illetéket bele nem értve -- melyet egyesületi tag tényleg készpénzben befizetett, tűznél 5%, a jégnél 1%-ot jutalékkul az év végén utólagosan a gazdasági egyesület pénztárába befizet.

5. Miután a biztosító társaság által jövőre nyújtható többi kedvezmények, főleg a biztosítási eszmének minél nagyobb

terjesztéséről és számos gazdasági egylettel való összeköttetés eredményéről függenek: a biztosító társaság azon esetre, ha a gazdasági egyletek közreműködése mellett az üzlet csakugyan előnyös lendületet nyerne; a sz.-somlyó vidéki gazdasági egylet tagjait, valamint az egyletet magát még nagyobb kedvezményben is részesíteni hajlandó lesz.

6. A biztosító társaság utasítani fogja kolozsvári főügynökségét, miszerint körlevél útján ügynökeivel is ismeresse meg a jelen szerződés tartalmát és szellemét, kellőleg felvilágosítván az ügynököket, hogy tekintve a közös érdekeket: a gazdasági egylet közegeivel karöltve a biztosítás terjesztésében lehetőleg közreműködjenek és a gazdasági egyletnek, valamint annak egyes tagjainak az ügy előmozdítása érdekében minden tekintetben segítségüket nyújtsanak.

Ezen feltételek kimutatják a sz.-somlyó vidéki gazd. egylet tagjainak s ezután az egyletnek magának adandó kedvezményeket; — az egylet tagjai áll, hogy ezen kedvezmények minél nagyobb mérvben növekedjenek s reméli az igazgatóság, hogy minden tag, a saját jól felfogott érdekében iparkodni fog ezeket igénybe venni.

Szilágy-Somlyón, 1882. december 21.

Az igazgatóság.

EGYVELEG.

Boldog újévet kíván az „Erdélyi Gazda“ minden t. olvasójának és munkatársának

a szerkesztő.

* Az „Erdélyi gazda“ t. olvasóit e helyen is teljes tisztelettel kérjük, sziveskedjenek becses előfizetéseiket mielőbb megújítani, hogy a lap küldésében fennakadás ne legyen.

A kiadó-hivatal.

— **Faiskolai jutalmak.** A volt maroszéki havasok székely nemes birtokossága 200 frtot bocsátott a maros-tordamegyei gazdasági egylet rendelkezésére azon célból, hogy két 30 frtos; négy 25 frtot és két 20 frtos jutalom olyan népiskolai tanítóknak adassék ki, a kik saját működésük eredményeként legjobb gyümölcsfaiskolát mutatnak fel és a fanemesítés, valamint a nemesített gyümölcsfák terjesztése körül a leg-sikeresebb munkásságot fejtették ki.

A jutalmak következőknek íteltettek oda:

1. Felméri Mihály makfalvi tanítónak 30 frt.
2. Tolvaly József „ „ 30 frt.
3. Osváth Mihály mezőmadarasi „ 25 frt.
4. Csinádi János nyárad-szeredai „ 25 frt.
5. Kis Lajos gegesi „ 25 frt.
6. Keresztesi Ferencz harasztkereki „ 25 frt.
7. Czegő Ferencz csibai „ 20 frt és
8. Szabadi László maros-szt.györgyi „ 20 frt.

A makfalvi faiskola már is csaknem mintaszerű és több ezerre megy ott a nemesített és több százra a már mérsékelt áron forgalomba hozott oltványok száma; azután jó messze

áll, de még mindig kiváló eredménnyel a mezőmadarasi tanító működése és utána a mint következnek a többiek. — Csaknem mindenik tanító azonban azon hibában szenved, hogy igen sokféle fajt ölel fel, miért is nem ajánlhatjuk eléggé, hogy lehetőségig tartsák ezután magukat azon fajokhoz az almákat és körtéket illetőleg, melyeket a gazdasági egylet a megye területén nagyban termelésre kijelölt és megállított; ezen fajok névjegyzékét közelebről közölni fogjuk. D.

Felhívás. A nagyméltóságú földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium, 1882. évi 52276. számú leirata szerint, arról győződött meg az eddigi mencesikó-vásárlások alkalmával, hogy az állam által megvásárolt magán ménesbeli csikók a betöltött 3 és fél év után, mind minőségben, mind kifejlődésre nézve, alkalmasabbak apalovaknak azoknál a csikóknál, melyek kisebb tenyésztőtől vásároltatnak. Ebből az okból kiindulva, a magas ministerium a nélkül, hogy a kisebb tenyésztőtől való vásárlás egyáltalában abban hagyatnék, mégis a vásárlás alkalmával a fősúlyt azokra az egy éves csikókra kívánja fektetni, a melyek magán ménesekben nőttek fel; sőt a legközelebbi márcziusi — áprilisi vásárlásoknál az ilyen magán ménesbeli csikókért az eddigieknél nagyobb árat hajlandó adni. Felhivatnak tehát a magán ménesek tulajdonosai, kiknek ilyen egy éves mencesikójuk van, hogy a kitünőbbeket ne heréltessék ki, hanem a megjelölendő határidőben eladó szándékukat a nevezett ministeriumnál jelentsék be.

Kolozsvárt, 1882. december hó 27-én.

Baró Bánffy Dániel,

az erdélyi központi lóteny. bizottmány elnöke.

— **Értesítés.** A magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete által életbe léptetett állomás-közvetítő osztály — elfogad minden körébe tartozó bejelentéseket és kéri ugy a földbirtokos, mint a bérlő urakat, hogy az üresedésben lévő állomásokat az egyesületi irodának (Budapest, papnövelde-utcza 6.) jelentsék be. Állást kereső tag urak sziveskedjenek beküldeni bizonyítványaik másolatát, hogy előforduló esetekben őket ajánlhasuk. E közvetítésért költség nem terheli sem a földes urat, sem a folyamodó egyesületi tagot, — mivel ezen intézménynek főcélja az, hogy a földbirtokos és bérlő urak támogatását a tag urak javára ezen uton is kinyerje.

Krocsák G. Emil,

az egyesület ügyvezetője.

— **Uj földmivésiskola.** Háromszék megye mult hó 29 én tartott közgyűlésén, mint a „K. K.“ írja, tárgyalta a baróthi felsőnépiszkolai tanító testületnek emlékirata az iskolának polgárvá való átalakítása tárgyában. Az állandó választmány véleménye ezen emlékiratra, melyet aztán a közgyűlés is elfogadott, az: hogy a baróthi felső népiszkola alkittassék át bennlakással egybekötött földmivés és erdőőri iskolává. Baróth épen azon központ, hol a keleti Kárpátokkal ivezett Csik, Udvarhely, Háromszék, Brassó, Fogaras és N.-Küküllő megyék erdőgazdaságához szükséges erdőőrök legcélszerűb-

ben képezhetők. Itt igen könnyen sajátítható el a magyar nyelv melyre minden erdőőrnek az erdőfelügyelőkkel való érintkezésnél szüksége van. Kisebb gazdaságok vezetésére pedig értelmes gazdáknak képzése Háromszéken multhatatlanul szükséges. —

— December havi meteorologiai észleletek. A kolos-monostori állomás észleleteiből közöljük az december havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszinre redukálva) középátlagá 758·8, legmagasabb december hó 20-án 774·0, legkisebb december hó 24-én 743·1 millimeter, középhőmérséklet C° 0·6, legmagasabb december hó 6-án 10·0, legkisebb december hó 22-én — 13·0. A párányomás átlaga 4·3 millimeter, a légnedvesség százaléka átlaga 90%. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélcsend 2-szer, szél 91-szer, ugyanis északi szél 6-szor, északkeleti szél 13-szor, keleti szél 45-szer, délkeleti szél ---szőr, déli szél ---szer, délnyugoti szél ---szer, nyugoti szél 24-szer és északnyugoti szél 3-szor. A csapadékos napok száma tett 11-et, hó volt 9, jég —, égháboru — napon, összesen 24·9 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 28-án, azaz 8·2 millimeter.

A budapesti központi időjelző állomás jósatai közül, — melyek az erdélyi gazd. egylet bel-monostorutczai irodájánál láthatók — december hóban egészen teljesült 90%, részben teljesült 10%.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest dec. 30. | Bécs dec. 30.

Buza	9·15 — 10·10 frt	9·00 — 109·5 frt
Rozs	7·00 — 7·30 frt	— — 8 25 frt
Árpa, takarmány	6·40 — 6·65 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	7·20 — 7·90 frt	— — 8·30 frt
Árpa, seres	8·40 — 9·50 frt	— — 9·20 frt
Zab	6·10 — 6·50 frt	6·70 — 7·30 frt
Törökbuza	5·65 — 5·85 frt	— — — frt

Budapesti marhavásár december 28-án. Összes felhajtás 1174 db. nagy és 434 apró marha. Ebből eladatott 12 db. bika, 750 db. ökör, 204 db. vágó tehén, 100 db. fejős tehén, 55 db. bival, 235 db. borju, — db. juh. Árak: bika darabonként 76—175 frt, ökör páronként 215—360 frt, vágó tehén páronként 154—295 frt, fejős tehén darabonként 86—186 frt, bival páronként 192—275 frt, borju darabonként 17—43 frt, bárány páronként — — frt, juh páronként — frt. Húsárak 100 kilonként: ökrhús 51—56 frt, tehénhús 49—53 frt, borjuhús 58—80 frt, bivalhús 47—50 frt.

Bécsi marhavásár december 27-én. Összes felhajtás 2040 drb és pedig 1248 drb. magyar, 541 drb. lengyel és 251 drb. német fajta, melyből 2001 drb. ökör, 12 drb. tehén, 24 drb. bika és 3 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 52—65½ frt, lengyel 56—62 frt, német 53—65½ frt, tehén 48—53 frt, bika 50—54 frt, bival 45 frt. Lában darabonként — — frtot fizettek.

Bécsi sertésvásár dec. 27-én. Összes felhajtás 4464 drb. és pedig 1106 drb. nehéz, 1331 drb. középnehéz és 2027 drb. süldő; melyből 2097 drb. magyar, 2027 drb. orosz-lengyel, 250 drb. szerb és 90 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 55—57½ frt, középnehéz 50—51 frt, süldő 30—42 frt; szalonna és zsir 76—77 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

(27.)

Az e. o. általános

(2-5.)

BALESETEK ELLEN BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BÉCSBEN.

Teljesen befizetett alaptőkéje: Egy Millió frt. o. é.

A társaság elfogad:

1. Egyénenkint való biztosításokat

balesetek ellen és pedig minden testi baleset ellen, mely a biztosítottat hivatásában vagy azonkívül, otthon vagy utközben érheti. Példa: Valamely bankár, orvos, ügyvéd, irodai hivatalnok, ha a biztosítást 5 évre köti meg, 10.000 frtot halál és munkaképtelenség esetére 11 frt. évi-díj lefizetése mellett biztosíthat magának. — Több kockázattal járó hivatásu egyénekre nézve, a díj megfelelő arányban drágább.

2. Tömeges biztosításokat

a valamely gyárban vagy más iparvállalatnál alkalmazott valamennyi egyént hivatásszerű foglalkozásuk gyakorlása közben érhető testi balesetek ellen. A Magyarországi vezérügynökség BUDAPEST, Dorotya-utca 10. sz.

Kolozsvárt, főügynök: BOÉR SÁNDOR.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybottás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSER FERENCZ
első magyar gép-
és tüzelőszerek, gyár,
harang- és érező-öntöde
ERDÉLYORSZÁGI FŐKÖZLEPE
Kolozsvárt.
Bel-Monostorutca 12. szám.

Szerelő-műhely károk s vízvezetékek berendezésére.

Tetemesen leszállított gyári árák mellett.

(1.)

(1-*)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balázsfalva	december	21	575	450	400	—	200	340	—	—	280	40
Bánfi-Hunyad	december	19	720	560	600	—	260	480	—	—	190	36
Besztercze	december	26	650	450	500	—	260	400	500	200	320	36
Brassó	december	29	645	480	390	310	230	370	290	270	250	40
Csik-Szereda	december	27	750	600	425	350	225	500	200	60	200	32
Deés	december	26	760	680	580	380	370	580	560	240	360	36
Déva	december	23	850	700	650	—	350	500	200	90	230	40
Erzsébetváros	december	30	650	550	450	—	300	375	360	160	250	44
Fogarás	december	22	780	—	400	—	220	380	240	80	220	42
Gyula-Fehérvár	december	30	600	500	425	—	250	375	200	100	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	december	30	750	—	500	475	275	450	250	50	160	32
Hátszeg	october	2	640	510	475	320	200	350	—	—	—	40
Kézdi-Vásárhely	december	28	650	540	480	340	220	410	340	100	300	36
Kolozsvár	december	28	640	—	485	—	215	390	280	200	300	40
Maros-Ludas	december	21	750	600	650	540	500	480	—	—	299	40
Maros-Vásárhely	december	28	810	690	695	585	500	550	340	180	450	40
Medgyes	december	28	755	485	405	—	230	385	155	75	250	40
Nagy-Enyed	december	28	600	475	375	—	250	340	400	190	280	40
Nagy-Szeben	december	29	610	490	450	420	215	390	160	110	350	44-46
Nagy-Várad	december	26	715	585	530	390	225	375	460	260	350	48
Segesvár	december	28	700	470	420	—	220	400	170	110	200	44
Sepsi-Szent-György	december	27	650	600	450	300	230	300	320	130	250	36
Szamosujvár	december	18	580	470	490	—	210	410	250	80	300	40
Szász-Régen	december	28	550	385	460	360	250	380	310	110	260	37
Szász-Sebes	december	21	775	650	475	—	250	350	180	120	240	44
Szászváros	december	30	750	610	530	—	210	330	200	70	210	36
Székely-Udvarhely	december	19	700	525	500	—	225	450	230	30	250	40
Szilágy-Somlyó	december	29	650	570	505	—	195	375	240	150	300	40
Teke	december	26	550	400	400	—	175	350	200	40	300	36
Torda	december	23	650	450	450	325	225	225	100	15	250	44

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		széri hirdetésnél bélyeggel együtt																			
		1		1-3		1-6		1-12		1-18		1-26		1-30		1-36		1-40		1-52	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
3/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és la. unk. t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örököseinél, közép-utca Minorita-épület.